

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 6 an ..... 10 cor.
pe 3 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un gir garmond: prima dată 14
banii; a doua oară 12 banii; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.
Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitate
Scrisori nebrucate nu se primesc.

O excursiune.

Profesorii și elevii (cursul superior) dela întâiul nostru gimnasiu, cel dela Brașov, au făcut săptămâna trecută o excursiune în România.

Am publicat în numărul nostru de ieri amănunte privitoare la primirea călduroasă ce li s'a făcut pretutindeni; excursioniștii au traversat cele mai frumoase părți ale României: valea plină de frumuseți a Prahovei, Peșul cel cântat de Carmen Sylva, Bucureștii, centrul românismului, Bărăganul cel nemărginit: au trecut Dunărea mareașă pela Cernavoda, unde regele Carol durat-a podul ce leagă Muntenia cu Dobrogea, după-ce prin puterea armilor a reanexat această provincie la patria-mamă; și scaldatu-și-au privirea în undele Mării Negre, pe tărmlul căreia statuia lui Ovidiu ne reamintește că între Carpați și Dunăre, și până la mare, viețuiește un popor adus aici de marele Traian.

Ce descriere s'ar putea face despre cele ce au văzut! Și care Român, ori unde s'ar afla el, n'ar citi cu plăcere despre impresiile profesorilor cuminiți și a elevilor cu suflet tânăr!

Cu acest prilej voim să stăruim însă numai asupra a două chestii cari cad înafara de cercul — poeziei. Anume: *folosul* acestor fel de excursiuni și *bunul simț* ce s'a manifestat în tot decursul primirii oaspeților.

Durere, dar cei mai mulți dintre Românii din statul ungar n'au destul de clare idei despre lucrurile din România. Parte pentru-că nu citesc destul de sistematic despre viața și așezămintele fraților noștri de dincolo. Chiar cartea poetului Vlăduța, *România pitorească*, oare o cunosc toți cărturarilor dela noi?

E o scădere aceasta, care trebuie îndreptată.

Ar fi deci de dorit ca fie-care liceu român dela noi să facă excursie în România. Inceputul făcut de zeloșii profesori dela Brașov, să fie imitat de cel dela Năsăud, Beiuș și Blaj. Seminariile române d'asemeni, și îndeosebi institutele pedagogice!

Nu este an în care câte un institut maghiar să nu facă excursie prin România. De Bulgari nici nu mai vorbim. Elevii școlilor lor agronomice chiar acum sunt prin România...

Elevii și studenții români din statul ungar au îndoit titlu, drept și chiar datorie să facă asta. Isti îmbogățesc astfel mintea și mai presus de toate își întăresc sufletul lor românesc... După-ce a depus maturitatea, fie-care tânăr român ar trebui să considere ca o supremă datorie a merge într-o călătorie, fie cât de scurtă, în regatul făurit de vitejia dorobanților și un domnitor mare. Li-s'ar face atâtea înlesniri, mai ales când ar pleca sub conducerea profesorilor lor...

Inceputul făcut de brașoveni, este cât se poate de fericit. Modest, fără șgomot și

cu demnitate s'au presintat. Au fost primiți cu deosebită căldură pretutindeni, și atâtea *bun simț* s'a manifestat cu acest prilej, în cât ținem să ne oprim îndeosebi asupra lui.

Scriitorul acestor rânduri a fost de față la banchetul ce li-s'a dat excursioniștilor în ziua de Sfântul Constantin și Elena în București, sala Opler. Eram noi între noi: numai frați din regatul ungar și frați din România, veniți să ne îmbrățișeze. Și pentru întâiaș oară erau poate la largul lor atâția Români cărturari din statul ungar, la adăpost de ori-ce considerație polițienească... Ce discursuri nu s'ar fi putut rosti din partea și a Românilor de statul ungar și a celor din regatul liber... Și ce prilej n'a fost pentru a tuna și fulgera cu drept cuvânt: doar guvernul unguresc chiar acum atentează la școlile române.

Totuși, nici un toast d'asemenea natură n'a fost rostit. Cuvântul «Ungur» ori «regim maghiar» nici nu s'a auzit... Alușunile chiar, au fost înconjurate... S'a închinat pentru frație, pentru dragoste față de tot ce e românesc... A fost o serbătoare pur culturală...

Fan să fi fost Unguri în locul nostru. Să fi fost ei la un loc: exilați și frați, liberi, cum erau în sala Opler cei adunați să serbeze în onoarea oaspeților dela Brașov... Să fi auzit atunci vorbiri fulminante încontra «Valahilor sâlbatici» și «asupritori»... Doar așa, că Ungurii își au în București societate și se plimbă pe străzile capitalei române cu steag și fanfare, și totuși ziarele ungurești

Testamentul meu.

de Benedek.

II.

Tu aleargă numai mai departe pe călușelul tău de lemn, fiule, nici prin vis să nu-ți treacă, că pe mine în oara aceasta, — scriind, continuând testamentul — mă preocupă cugetul morții. Cântă emulând ciocăria cântătoare, care zboară prin văzduh, și care probabil chiar vestește că: Doamne frumoasă e viața, Doamne frumoasă e. Privește numai, privește la copilul acela orb, care făr' de un băț măcar, toată ziua orbecă singur printre munți, din când în când se oprește și ascultă cu față surizătoare, cântul dulce al ciocăriei. Cu toate puterile respiră aerul curat și mirosul rozelor sâlbatică, și în acest moment poate el își șoptește: Doamne frumoasă e viața, Doamne frumoasă e! Nu vede floarea, dar îi simte mirosul, nu vede sborul ciocăriei, dar îi aude cântul, e orfan, nu are tată, nu are mamă, numai din milă trăiește, și totuși vezi, în acest moment să bucură de viață.

Asta îți pare un ce miraculos, nepătruns, dar tu numai orbul orbecător îl vezi, cuprinsul sufletului însă nu. Tu încă nu știi aprecia bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu, prin care și-a dăruit brațe sănătoase, tu încă nu știi că cu aceste brațe poți ridica pe cei slabi și poți nimici pe cei păcătoși: prin ele îți poți câștiga pâinea de toate zilele, din care poți milui și pe cel sărac: și te-a dăruit cu ochi buni, cu cari poți vedea tot ce numai e frumos și pe cari îi poți închide de nu vrei să vezi, ce e neplăcut. Ah! Doamne ferește, cum s'ar ridica valoarea organismului tău, dacă

numai un nerv și-ar lipsi din întregimea corpului. Crede-mă în sufletul acelui copil orb, mai dulce răsună cântul, decât în al tău. Crede-mă mai mare bucurie are el prin aceea, că deși pipăind, totuși poate umbla de ici până colea; decât tu care poți sări șanțuri, poți trece văi, poți urca munți înalți și poți fugi prin văi înflorite, dar nici prin minte nu-ți trece, că toate acestea nu le-ai putea face, dacă Dumnezeu și ție și-ar fi denegat, ceea-ce copilului orb, a aflat de bine a denega nemăsurata și nemărginita lui înțelepciune.

E natural, ca tu să crezi, că nu poate să fie mai mare plagă, mai mare nenorocire în lume decât orbicia. Dreptate ai, căci nici nu este mai mare scădere corporală decât aceasta. Doar vei ști tu, vei vedea tu și făr' de scriptul meu, că este o nenorocire mai mare, mai îngrozitoare decât aceasta: *orbicia sufletească*. Vei vedea oameni după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cărora la prima vedere nimic nu le lipsește dintre condițiunile cari fac pe „om“ om; alta li-e vîstmîntul, alta stofa vîstmîntului, croiul, alta culoarea feței, mai mic, mai înalt, stătura li-e mai subțire, mai bondoacă, dar într-una toți sunt egali: toți sunt creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Vei vedea, că lumina Dumnezească într-o formă strălucește pentru fiește care, și totuși vei vedea, că milioane pipăesc, orbecă, în tocmă ca și copilul orb. Ochi au, și nu ved, urechi au și nu aud. Vedeau-vei oameni, creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cari străinul trec pe lângă o altă. Vedeau-vei, că adevărul divin „un staul și un păstor“ încotinu e desmînjit de realitate; că numărul staulilor e nenumerat, și al păstorilor cu atât mai virtos. Vedeau-

vei cât de treaz priveghează acești păstori la poarta staulului, și cu mirare vei observa, că mai îngrabă vor lăsa să fugă trei din staul, decât să între unul, care după judecata lor, — nu-i de staulul lor. De aceasta ride mintea mea primitivă, dar înseamnă-ți fiule, că numai minte de aceasta este pe lume. Ce eu aflu de natural, atâta mili-oane de nenatural și vice-versa.

Dar mă tem că din întemplant, chiar acum vei da de acest script, și mi-ar plăcea ca cel puțin miezul să-l pricepi. Mai ales de acea mă tem, că de cumva n'ar pricepe ceea-ce zic, vei pricepe numai când deja și pe tine te va fi măturat vre-un val de-al vieții. Mă tem, că pe când ajungi în lumea mare, din tot ce ai învățat în școală, numai atât îți va rămânea, cu cât îți vei putea câștiga pâinea de toate zilele, sau poate că îți vei putea câștiga avere, dar inima-ți va rămânea goală, făr' de iubire. Sau și dacă-ți va rămânea iubire în inimă, aceea va fi dresată ca un cal de circ. Căldura inimii tale nu o vei revêrsa asupra acelor, cari iubirea numai cu iubire o pot răsplăti, ci asupra acelor, cari fără iubire trăind, inima-ți „ne bună“ încă o vor batjocori.

Ved că chiar acum înveți istoria biblică. Foarte frumos esplică Isus iubirea de aproapele. De cel despoiat și muribund nu să n dură preotul. Asemenea nici Levitul. În fine vine un Samaritan. Li leagă ranele, îl duce în oraș, îl așează la o casă, ba încă și bani dă stăpânului, numai să-l îngrijească.

Dintre acești trei, care i-a fost de aproapele întreabă Isus? (Va urma).

injură regatul ospitalier... Românii liberi din București în loc de fraze și injurii au făcut însă istorie, au preamărit trecutul comun care trebuie să fie obârșia mării comune în viitor... Noi căutam să ne întărim nu ridicându-ne împotriva Ungurilor, ci silindu-ne să ne îmbogățim mintea și să ne încălzim inimile.

Eată de ce excursia aceasta poate trece drept un eveniment fericit în amărta noastră vieată. Eată de ce insistam la acest loc asupra ei, și am dori să fie repetată în fiecare an.

Arad, 8 Iunie.

Ministrul de culte la Majestatea Sa. Semioficiosul »Bud. Tud. scrie: *Majestatea Sa azi înainte de a merge a primit în audiență mai lungă, pe ministrul de culte și instrucțiune publică, care a făcut raport despre afacerile resortului său.*

Precum suntem informați, Berzeviczy a raportat Majestății Sale despre ancheta ținută în afacerea proiectatei sale reforme a învățământului.

Darea de seamă a contelui Apponyi. Contele Apponyi Duminecă își va face darea de seamă în mijlocul alegătorilor săi din Jászberény. Mai interesează oare pe cineva declamațiunile dlui conte?

Nouă indemnitate. Ministrul de finanțe Lukács László în ședința de ieri a Dietei a prezentat un proiect pentru prolongirea indemnității ce expiră cu sfârșitul lui Iunie, până la sfârșitul lui August. În motivarea proiectului să zice că Dieta n'a fost încă în poziție nici d-a începe discuțiunea bugetului pe 1904 prezentat în 10 Maiu, și prin urmare nu este speranță, că până la sfârșitul lui Iunie să se poată vota. Asigurarea mersului normal a afacerilor de stat necesită reînnoirea demnității.

Note politice.

Arad, 8 Iunie.

„Budapesti Hirlap“ dela 5 l. crt., la coloana „Politikai hullámok“ s'ocupă de aceea parte a discursului Mitropolitului Mețianu, rostit în ancheta ministrului de culte, în care a dificaltat numirea de „oláh“ (valah) ce se dă popoului român în textul motivării proiectului. Foaiă numită încearcă acum să scuze procedura guvernului, într'un chip ce tradează naivitate și neorientare. Zice, că dacă chiar cu premeditare maghiarul folosește numirea „oláh“ în loc de român, o face asta pentru-ca să-și deie expresie mai plausibilă convingerii, că nu-î ține pe Români descendenți direcți ai Romanilor. Și iarăș românul de azi, d'aceea să supere pentru cuvântul oláh, pentru-că vede în aceasta contestațiunea originii sale romane.

Că „maghiarul“ ce convingeri are despre originea noastră, asta în adevăr puțin ne interesează. Dar că guvernul cu abatere dela legile de pân'aci, ne numește ostentativ „valah“ în proiectul său, asta e cel puțin interesant, pentru-că vrînd nevrînd ne lasă o privire în internul său. Suntem prea convinși, cu ce binevoitoare tendență le place să ne numească valah!

Zice la sfârșit numita foaie, că „națiunea maghiară“ îi iubește și pe români și pe valah! numai să fie patrioți buni! Că „Budapesti Hirlap“ are plenipotență dela națiunea maghiară d-a vorbi în numele ei, de asta ne permitem a ne îndoi, ear cu privire la consiliile ce ni-le dă despre patriotism numai atâta avem de obiectat: „Budapesti Hirlap“ să-și ție consiliile pentru sine, noi n'avem nevoie a lua dela mercenarii ei lecții de patriotism.

Și să și-le ție „Budapesti Hirlap“ lecțiile de patriotism și pentru aceea, pentru-că tocmai organul acesta e destul de nepatriotic, de a provoca mereu la ură națională pe diferiții cetățeni nemaghiari ai patriei.

Bisericele singuratice ortodoxe naționale au rămas fidele credinței adevărate originale creștine și se alipeau cu o călduroasă dragoste sufletească de marea Biserică orientală din Constantinopol. Pentru ele în chestie de dogmă tot rostul sinodului și al patriarhului constantinopolitan era normativ și după căderea capitalei imperiului roman din Orient. Acest patriarh era ales conform ordinii ierarhiei eclesiastice ortodoxe și a constituțiunii apostolice și a prescripțiunilor canonice de către sufragani, ear puterea sa episcopală se estindea numai asupra eparchiei sale. Ce privește autoritatea sa ecumenică, aceasta îi revenia dela puterea imperială și proceda din conglăsuirea cu sinoadele episcopilor ale căror decisiuni le anunța *ex cathedra*.

Cum biserica ortodoxă era influențată de spiritul grecesc, și tronului patriarhal i-se imprimasă caracterul curat grecesc, așa că rar se putea înălța un ierarh de alt neam în scaunul patriarhal decât din cel grecesc. Patriarhul din Constantinopol n'a putut exercita nici odată vre-o putere virtuală asupra bisericilor sau a episcopilor din celelalte ținuturi ale lumii ortodoxe, — ba istoria ne arată mai multe cazuri de caterisire a Patriarhului, care îndrăsnia să eserceze o supremație absolută asupra altor biserici ortodoxe cu cercul lor de administrație proprie. Cu toate astea catedra din Constantinopol a fost și a rămas până în ziua de azi centrul de atracțiune al Credinței adevărate, către care n'au încetat a gravita toate bisericile lumii ortodoxe.

După căderea Constantinopolei în mâna Turcilor, și biserica orientală a venit sub jugul greu al robiei musulmane. Dar mulțumită toleranței religioase a Turcilor, Mohamet II, cuceritorul și urmașii săi acordau privilegiul marilor Patriarhului ecumenic nu numai în privința administrației întregii biserici ortodoxe, dar chiar și în privința jurisdicției civile și culturale asupra popoarelor ortodoxe. Patriarhul a devenit astfel în biserica orientală un domn absolut, și acest absolutism mergea crescînd. Cum patriarhii mai toți greci dețineau puterea dela sultan, din acărui grație trăia, cu timpul mai toată ierarhia bisericească răsăritului a încăput pe mâna unui fel de element turco-grec, pe care noi îl numim azi de fanariot. D'aci se explică pretenția supremației patriarhului până azi asupra popoarelor ortodoxe din imperiul turcesc. După-ce puterea protectoare a sultanilor a slăbit, ear Grecia modernă se renăscu, și biserica s'a ușurat de cătușele jugului turcesc, dar pentru a trece cu totul sub ocărnuirea națională greco-levantină. Astfel patriarhia ecumenică a devenit o mitropolie grecească, ceea-ce face să-î scadă din ce în ce tot mai mult prestigiul ecumenic în biserica orientală.

Eată cum a ajuns patriarhul constantinopolitan să dispună după plac în bisericile naționale ortodoxe din eparchia sa. Știm purtarea patriarhului față de Românii Macedoneni, care ar dori să aibă biserică cu limba liturgică română, așa cum cere spiritul bisericii ortodoxe, și cum era în rîndul secolilor fără să simtă vr'un patriarh lipsa, ca pentru o astfel de dorință justă și naturală să amenințe cu excomunicarea și anatema.

Un comunicat oficial din Constantinopol aduce vestea că Patriarhul făcînd o reprezentațiune la Poartă, a declarat că în urma bunăvoinței din partea Porții față de Români se va vedea silit să procedeze cu aceștia ca și cu Bulgarii la 1871 declarându-i de schismatici. Asta o va putea face papa Grecilor, dar prin asta va strica și mai mult caracterul său și autorității sale ecumenice, ear pe Românii macedoneni îi va împinge eventual în brațele propagandei catolice, presupunînd că celelalte biserici ortodoxe surori nu vor lua poziție față de o atare purtare nedeamnă a patriarhului absolutist.

Chestia macedoneană a devenit de cea mai acută actualitate.

De curînd a apărut un ziar în limba franceză „Le Courier des Balkans“, pus sub direcția dlui Dr. Leonte și avînd ca prim redactor pe dl N. Papahagi. Alte trei ziare apar în București care discută această chestie.

„Românul dela Pind“, „Ecolul Macedonier“ și „Balcanul“; de asemenea mai apare o „Revistă Istorică“ scrisă în limba elină și română consacrată tot chestiei macedonene.

Revista „Lumina“, organ al profesorilor din Ianina se preocupă earăși exclusiv de chestia balcanică.

Cum vedem o întreagă literatură studiază această chestiune.

Trebuie să relevăm însă, că afară de „Balcanul“, ziarul de curînd apărut sub direcția dlui Lăzărescu-Lecanta, toate păstrează tonul cuviincios în discuție, produc argumente și documente și sunt animate de o convingere profundă și de o bună credință care merită respectul.

Revista istorică Română-Elină, deși susține aspirațiile și revendicările eline în peninsula balcanică, deși este adversară nouă, are o atitudine de adversar leal și de bună credință.

Singur „Balcanul“ redactat de Lecanta Lăzărescu este un pamflet, plin de venin și ură, în care setea de răzbunare se învecinează cu meschinăria și calomnia, în care violența limbajului demască reaua credință și motivele personale care-l împinge la această acțiune de trădare națională.

Va să zică cauza macedo-română, încă și are trădătorul ei?

Ovrei și art. XX din 1848.

Budapesta, 8 Iun.

Președintele districtual al comunităților religioase israelite eri și-au ținut adunarea generală ordinară în Budapesta, cu care prilej s'au prezentat, atât la ministru președinte cât și la ministrul de culte. Amîndoi miniștrii precum și președintele ovrei, au făcut enunțațiuni interesante. Atît în raportul anual cât și în vorbirile adresate miniștrilor, ovreimea, provocându-se la art. de lege XX din 1848 a cerut autonomie, a cerut mai departe, că principiile de egalitate și reciprocitate religioasă, cuprinse în art. de lege XX: 1849 să le estindă și asupra Ovreilor. Cer deci înainte de toate ca *confesiunea israelită recipiată deja și în lege să aibă și în casa magnaților reprezentanța sa legală corăspunzătoare*. După asta dorință modestă, imitînd pe protestanții cer, ca statul să contribuie la ușurarea dării confesionale. Să ia asupra sa cel puțin în parte cheltuelile administrative ale centrului confesional israelit. Pe seama rabinilor cer cvincvenale »preoști.« precum și ajutor la fondul de pensii a rabinilor. Mai cer apoi, ca în școlile de stat, statul să se îngrijească de catechisarea elevilor, așadar și de instrucția religiei ovreiești. Cu un cuvînt copiînd în toate memorandumul protestanților, au asemenea dorințe ca aceștia. Ovrei deci nu sunt mulțumiți, că în bugetul pro 1904 s'a preliminarat 44,800 cor., spre »scopurile confesiunii israelite« și 31,000 pe seama fondului de școale regnicolar israelit. Cu prilegiul prezentării dorințelor lor înaintea ministrului președinte s'au provocat la discursul de program al ministrului-președinte, în care acesta a fixat liberalismul ca idee conducătoare a activității sale. S'au provocat apoi și la o enunțațiunea alui Tisza, în care a zis că față de toate confesiunile este condus de bunăvoință și de dorință, că chestiunile lor neresolvate încă să le aplaneze în cât se poate în spiritul art. de lege XX: 1848, spre mulțumire generală. Contele Tisza asemenea a declarat, că se va ocupa cu afacerea și că acel pasagiu al legii care recipiază confesiunea izraelită, vrea să-l și realizeze, Berzeviczy tot așa a arătat cea mai mare condescendență. După astea în adevăr putem aștepta dela Tisza, să suresciteze din nou chestiunea religioasă, care după cum s'a plîns un vorbitor ovreu, dela legile bisericesti »a fost luată cu totul dela ordine zilei.« Că ovrei, domnia lui Tisza vreau să folosească pe seama scopurilor lor, asta o în-

telegem, dar' cu ce drept se provoacă la art. de lege XX: 1848 care regulează reciprocitatea și egalitatea religiunilor creștine, asta n'o putem înțelege. Ear' că contele Tisza și ministrul Berzeviczy au mers așa departe încât și-au promis concursul, asta nu se poate reduce la altceva decât că guvernul are frică de puterea ovreilor. Ear' că ovreimea, care nu face decât 50% a locuitorilor țării, dar' a cărei avuție corespunde la un procent uriaș, sub titlul de »sărăcie« are nerusinară să ceară ajutor de stat, aceasta e o faptă în care se recunosc perfect degenerații fii ai lui Israel.

Din Dietă.

— Ședința dela 6 Iunie. —

Ședința de Luni a Camerei maghiare a durat numai câte-va minute, fiind numai ședință formală. Președintele Perczel a prezentat mandatul noului deputat br. Bánffy. Galeria privea cu ochi curioși dacă însuși nobilul baron a venit cu mandatul. Dar nici căi nu era, fiind-că înainte de amiază avea să presideze ședința conventului reformat. După asta președintele ceteste din catalogul pentru interpelațiuni, interpelațiunile pendente.

Ugron provoacă pe președinte să atragă atențiunea guvernului, în vederea ordinului de casă asupra acelei dispozițiuni că în 30 de zile la ori-ce interpelație membrii consiliului sunt datorți să dea răspuns.

Președintele răspunde că în toată luna se cetesc interpelațiunile cari așteaptă răspuns.

Contele *Andrássy*, *Szentivanyi* și *Rakovsky* depun jurământul ca membrii de comisiune.

Ministrul de finanțe *Lukács* cere indemnitate pe două luni prezentând în scopul acesta un proiect.

Președintele declară că acest proiect se va tipări și extrada diferitelor comisii. Ne-fiind alt obiect la ordinea zilei, propune verificarea procesului verbal.

Ugron cere ca Joul Camera se țină ședință, în care să se rezolve petitiunile încuse.

Contele *Tisza* răspunde lui Ugron că s'a luat conclud ca sub durata delegațiunilor Camera să nu țină ședință. Roagă Camera să nu vină în contradicție cu sine.

În urma acestui răspuns al lui *Tisza* deputatul kossuthist *Madarász József* cere răspuns dela guvern și la interpelațiuni, la ce *Tisza* reflectând a răspuns, că imediat ce Camera se va întruni, guvernul va grijă și de aceste răspunsuri.

La 12 și un 1/4 ședința s'a ridicat.

Lupta în comitate.

Propuneri românești în congregația comitatului Sibiu

Cetim în «Telegraful Român»:

Luni, s'a ținut congregație în Sibiu sub presidenția domnului comite-suprem *Thalmann*. A fost bine cercetată. Înainte de a se intra în ordinea de zi, domnul asesor consistorial *Nicolae Ivan*, vice-presidentul clubului român, face propunerile următoare:

1. Comitatul să înainteze guvernului reprezentațiune, de cuprinsul, ca ordinațiunile lui *Hieronimi*, referitoare la sistarea

activității partidului național român, să fie revocate, eventual dreptul de întrunire să fie regulat prin lege pozitivă.

2. Comitatul să adreseze guvernului reprezentațiune în chestia banilor adunați din partea Românilor pentru ridicarea unui monument la mormântul lui *Avram Iancu*, bani, cum se știe, confiscați din partea guvernului, și să ceară, ca banii să fie estradați, pentru a putea fi întrebuințați în scopul pentru care au fost adunați.

Ambele propuneri au fost primite din partea congregațiunei pentru a fi puse la ordinea de zi în congregația ordinară de toamnă.

Din străinătate.

Tratatul comercial între Austro-Ungaria și Germania. Hotărârea întrebării dela tratatul de comerț între Germania și Austro-Ungaria se va face sau nu, atârână mai întâi de faptul dacă Germania, care are cereri mari pe baza tarifului său cel nou, va oferi și concesiuni echivalente. Deși Austro-Ungaria are mare interes să se ajungă la încheierea tratatului cu Germania, fiind-că 2/3 din exportul său se face spre Germania, dar și interesul Germaniei nu e mai mic, căci astăzi situația politică comercială nu stă tocmai bine pentru Germania. S'a ajuns la înțelegere numai cu Italia, ceea-ce n'ar avea mare însemnătate. Tratatulele cu Svițera și cu Rusia s'au oprit pe loc. Cel întâi tratat însemnat ar fi cel cu Austro-Ungaria. Se înțelege deci că ține mult să reușească în această negociere. Să-l nădăjduim. E de crezut că Rusia va face concesiuni economice în schimbul celor politice. Cât despre Anglia, aceasta se pare că nici nu vrea să stea de vorba pe baza tarifului celui nou al Germaniei.

Răsboiul ruso-japonez.

Despre evenimente mai însemnate nici acum n'au sosit vesti afară de telegramele despre lupte mai mici. În jurul *Vafangtienui* se dau lupte continue între armata de eliberare a generalului rus *Stackelberg* și între Japonezi. Această înaintare a fost numai preludiul unei operațiuni mai mari, precum confirmă asta și o telegramă din Londra, că *Kuropatkin* va lua ofensiva, având ordin din Petersburg să despresure Port-Arthurul.

Mare problemă asta, ce va pretinde mare încordare atât din partea generalisimului *Kuropatkin*, cât și din aceea a armatei ruse, de oare-ce îi este în cale prima și a treia armată japoneză între *Feng-vang-ceng* și *Kaitšu*.

Dar dacă ar și reuși să pătrundă pe peninsula *Liao-Tong*, aceasta întreprindere, încă constituie un nou pericol pentru *Kuropatkin*, de oare-ce spre Nord dela *Yalu* se afla armata de peste 150.000 de combatuți a lui *Kuroki*. Armata II. japoneză sub comanda lui *Oku* într'aceea înaintează tot mai mult către Port-Arthur făcând pregătiri pentru luarea acestui fort.

Se adeverește știrea despre dezastrul ce a ajuns earăst flota japoneză, anume că lângă *Talienvan* panteratul *Shikisima* de un tonaj de 15.000 a fost aruncat în aer de o mină perind 741 soldați.

Situația Rușilor

Din *Neue Freie Presse*:

Întreaga Rusie privește cu spaimă și îngrijire spre citadela moscovitismului în Extremul-Orient, pe zidurile căreia fâlfie încă drapelul Sf. Gheorhe. Lumea politică și militară ar considera ca o rușine amară pierderea Port-Arthurului, pe când mame, surori, soții și copiii se gândesc cu frică la posibilitatea că fiii, soții și părinții lor vor cădea jertfă armelor japoneze. Cine ar putea imputa deci ceva Rușilor dacă ei, dela locuitorii marilor palate până la cei din cele mai umile colibe își exprimă cea mai vie dorință că să se pună totul în mișcare pentru salvarea Port-Arthurului?!

Un comandant înțelept însă și conștient de scopul ce urmărește nu se lasă abătut dela ținta sa nici de sentimentele claselor înalte, nici de lacrimile și tânguirile celor de jos — și ceea țintă este nimicirea adversarului. Dacă generalul *Kuropatkin* ar poseda acele calități ce i-se atribuie în Europa și în special în Rusia, nu s'ar lăsa mișcat de nici o considerație secundară, nici de mândrie falsă, nici de durerea altora, ci va năzui neclintit spre realizarea sarcinii sale, care este victoria armelor rusești.

Generalul *Kuropatkin* pare a-și da foarte bine seamă de sarcina sa, dar a nu avea destulă tărie de voință și independență spre a întrebuința pentru realizarea scopului urmărit mijloacele ce-i stau la dispoziție. Influența lui *Alexeieff*, acest duh rău al Rusiei, pare a fi biruit din nou judecata sănătoasă. Din faptul că din Petersburg se desminte foarte viu șvonul despre retragerea guvernatorului general și în același timp se spune categoric că *Alexeieff* este generalisimul „neînlocuibil“ pentru armata de uscat și peste flotă, se vede că într'o chestiune de deosebire de vederi cu *Kuropatkin*, *Alexeieff* a eșit învingător și cei din Petersburg s'au grăbit a indica din nou lui *Kuropatkin* că trebuie să ocupe locul al doilea. Deosebirea de vederi între cele două personaje n'a putut fi de cât în chestia deblocării Port-Arthurului, chestie în care *Alexeieff* s'a pus din punctul de vedere sentimental-umanitar, pe când *Kuropatkin* din acel singur cu adevărat militar.

Consevențele victoriei lui *Alexeieff* în diferența cu *Kuropatkin* se manifestă deja prin două jumătăți de măsură prin cari s'ar urmări realizarea unor scopuri de importanță secundară. Generalul *Stackelberg* a fost detașat cu 12.000 de oameni spre sud și ar fi aproape de *Pulangtien* la jumătatea drumului ce duce la Port-Arthur. Dacă această operațiune ar fi ceva mai mult de cât o demonstrațiune, ea ar avea toate probabilitățile nesuccesului. Trupele generalului *Stackelberg* dacă nu se vor retrage repede spre armata principală, cu greu vor mai revedea *Liao-iangul*. Generalul *Oku* ar putea fi în stare să oprească la *Kinci* ofensiva generalului *Stackelberg* și trupele rusești debarcate de cât-va timp la *Takusan* și la sud de acest punct ar putea să împiedice retragerea corpului de armată rus. De altmintelea comandantul suprem rus nu va avea trupele suficiente de despresurare mai cu seamă pentru marea luptă decisivă care se va da pe linia principală a celor două armate, între *Liao-iang* și *Fengvangceng*.

O a doua diversiune de forțe rusești la țărmul răsăritean al Coreei ar avea de asemenea scopul să înlesnească despresurarea Port-Arthurului. Cum se va întâmpla aceasta nu știe, dar înaintarea spre *Gensan* a unei trupe rusești bine bazate pe fluviul *Tiumen* și pe *Vladivostoc* ar fi îndreptățită cel puțin prin faptul că s'ar putea păstra legătura cu trupele de la spate asigurându-se aprovizionarea și alte transporturi. Pentru Japonezi n'ar fi mare pericol dacă li s'ar sdruncina legătura pe uscat în Coreea, de oare-ce ei pot aduce tot ce trebuie cu vasele la gurile *Jalului*, la *Vitșu* și *Antung*.

Înaintarea batalioanelor ruse și a sotniilor de cazaci din *Vladivostoc* și împrejurimi, aflătoare sub comanda generalului *Varonieț* are un înțeles pe când încercarea de a despresura Port-Arthurul cu 12.000 ar fi o crimă. De la energia și experiența generalului *Kuropatkin* se poate aștepta că în ultimul moment el va renunța la încercarea cu totul fără sorți de reușită a despresurării și-și va conduce toate forțele disponibile la ținta principală a tuturor operațiunilor, la lupta decisivă de la *Liao-iang*, presupunând că nu preferă acum ca, luptându-se încet, să se retragă spre *Harbin*.

DIN ROMANIA.

A. S. R. Principele Ferdinand la Giurgiu. Aseară, cu trenul de 7.35 d a sosit în Giurgiu, A. S. R. Principele Ferdinand însoțit de dl colonel N. Constantinescu, spre a inspecta trupele din localitate.

A. S. R. a fost întâmpinat la Comana de dl prefect al județului I. Ghica. Pe peronul gării de Nord a fost salutat de d-nii generali Grozea și Crăiniceanu, loc.-col. Toplicescu și Băjescu, etc.

După-ce se întrețină cât-va timp cu persoanele prezente, A. S. R. Principele a plecat în trăsură, însoțit de dl prefect al județului. Străzile pe unde a trecut A. S. R. au fost frumos pavoazate; o mare mulțime de public a salutat în drumul său pe Augustul oaspe.

Dela palatul administrativ, unde a fost condus în primul moment, A. S. R. a pornit pe jos la cazarma reg. 10 călărași; aci s'a servit un banchet intim. Dela cazarmă, A. S. R. s'a înapoiat la palatul administrativ, unde l se rezervase un apartament.

Astăzi, A. S. R. a inspectat regim. 5 Vlașca, aflat în tabăra dela Slobozia, ear mâne va inspecta reg. 10 călărași.

Cu trenul de 5.35 seara, A. S. R. se va înapoia mâne la București.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

CONCURSURI PENTRU PREMII.

1904

A. premiul pentru cărți publicate

I. *Marele Premiu Năsturel-Herăscu* de 12.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Noembrie 1900 până la 31 Octombrie 1904.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare a cărților propuse la concursul acestui premiu este până la 31 Octombrie 1904.

În privința Premiului Năsturel-Herăscu se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul repositului întru fericire C. Năsturel-Herăscu!

În tot anul Societatea Academică Română va avea a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de c tre Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului; însă aceste premii vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi se va decerne câte un premiu de patru mii Lei noi No. 4.000 L. n., minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de două-spre zece mii Lei noi, No. 12.000 L. n., carele se va numi „Marele Premiu Năsturel“, operă care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va putea decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'însul valoarea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensa cu această a doua serie de premii, vor tracta cu preferință despre materiile următoare:

a) Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țerilor române:

„b) Scrieri de religiuena ortodoxă, de morală practică și de filosofie -

c) Scrieri de științe politice și de economie socială;

d) Tractate originale despre științele exacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și de geografie, în cari să între și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de științe exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări ntile și bine întocmite:

„f) Cărți didactice de o valoare însemnată ca metod și ca cuprinz;

„g) Dicționare limbice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orien-

tale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche, și altele;

„h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adecă relative la artele plastice: arhitectura, sculptura, pictura, gravura și chiar opere muzicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va putea aprecia atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;

i) Scrieri de pură literatură română, în proză și în versuri, precum poeme, drame și comedii serioase — mai ales subiecte naționale — și ori-ce alte opere de înaltă literatură. Acestea mai cu seamă ași dori să se acorde „Marele Premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încurajare mai puternică dezvoltării literaturii naționale.“

La acestea se mai adaug următoarele dispozițiuni luate de Societatea Academică la 2 și 7 Septembrie 1876:

1. La concurs se pot prezenta și opuri preînnoite în nouă edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului, însă numai de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbă străine sunt excluse de la concurs; se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultățile invinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românești vor constitui adevărate opuri literare ale limbii române;

b) sau prin anexarea de elucidări și de note științifice cu totul proprii traducătorului, își vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărțile premiate de Academia Română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei nu pot intra la concurs pentru premiile Năsturel.

4. Premiile Năsturel se pot acorda nu numai unor opuri complete, ci și părții unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune însă ca această parte să fie de viaoarea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple fascioare (minimum 400 pag. format în-8° garmond).

5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor putea fi admise la concursul cărților tipărite, iar autorii lor, spre a primi premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

II. *Premiul Statului Eliade-Radulescu*, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 unei cărți scrise în limba română cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Noembrie 1902 până la 31 Octombrie 1904.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1904.

III. *Premiul Adamachi*, divizibil, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 unei cărți scrise în limba română, cu cuprins moral de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Noembrie 1903 până la 31 Octombrie 1904.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1904.

IV. *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific în înțelesul științelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, medicină, etc.), care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Noembrie 1904 până la 31 Octombrie 1905, sau celei mai importante invențiuni științifice făcute de la 1 Noembrie 1903 până la 31 Octombrie 1905.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1905.

V. *Premiul Năsturel Herăscu*, de 4.000 Lei, va decerne în sesiunea generală din anul 1906 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 Noembrie 1904 până la 31 Octombrie 1905.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1905.

VI. *Premiul Haği-Vasile*, de 5.000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul de la 1 Noembrie 1899 până la 31 Octombrie 1905, al cărei cuprins va fi:

Istoria comerțiului la Români, sau *Starea actuală a comerțiului în România*, sau *Studii asupra logislațiunii comerciale în statul român*, sau *ori-ce alte subiecte privitoare la comerțul român*.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1905.

VII. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public*, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Noembrie 1902 până la 31 Octombrie 1906.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Octombrie 1906.

Notă. — *Concurenții sunt obligați a arăta totdeauna în scris pentru care anume premiu prezintă lucrările lor la concurs.* — (Deciz. 31 Martie 1892).

(Va urma.)

NOUȚĂȚI.

ARAD, 8 Iunie 1904.

— *Prânz delegațional.* Marți după amiază la 6 ore s'a dat în curtea regală din Buda un prânz delegațional, la care au luat parte: președ. deleg magh: Széll Kálmán, vice-preș. contele Szapary Gyula, membrii delegaționali: prințul Eszterházy Miklós, contele Zichy Ágost, contele Festetics Tasziló, camerierii Rakovszky István și Semsey Laszlo, Bolgár Ferencz, Dedovics György, Falk Miksa, br. Harkányi Frigyes, Hodossy Imre, Iosipovich Géza, Krajovics Otto, M. Ödön, Rosenberg Gyula, Szentiványi Árpád, contele Teleki Sándor, Vörös László și contele Wilczek Frigyes. Din partea delegațiunii austriace au luat parte: președ. deleg. cav. Iavorszki Apolinar, vice-președ. br. Gautsch; membrii deleg. marchisul Bacquehem, contele Albert Dzedusicki, contele Hardegg, br. Dobrsenski, contele Stürgkh și br. Walterskirchen, camerierul conte de Thurn, cav. de Abrahamovics, cav. de Czylartz, cav. de Duleba, Eltz, Hofmann, Kienmann, Krupp, br. Oppenheimer, Dr. Antoniu Pergelt, Ernst Schneider, Dr. Zacek, Zehetmayr, prelatul Dr. Zschokke, ministrul de externe conte Goluchovski, șeful de secție Müller: cons. de curte și minis. lettel și Tallian, ministrul de războiu generalul cav. de Pittreich, șeful de secție generalul kekefalussy, colonelul Meixner, maiorul adiutant de corp, br. Klingsper, locotenentul conte Toldalaghi, comisarul de marină Kuschinka și locotenentul de marină Sényi, ministrul comun de finanțe br. Burian, șeful de secție Thallóczy, consilierul ministerial Szalay, presid. curții de compturi consil. de curte Zawadil, ministrul president ungur conte Tisza și membrii suitei regale.

— *Jubileul „Familiei“.* Cetim în „T. R.“ După-cum suntem informați, dl Dr. At. Marienescu este încredințat pin partea „Academiei Române“, ca JoI în 9 Iunie n., să reprezinte „Academia“ la jubileul aranjat întru onoarea dlui Iosif Vulcan, redactorul „Familiei“, în Oradea-mare.

Moartea ducesei de Hannovera. În mormântarea defunctei ducese Mary se va face probabil pe la sfârșitul săptămânii acesteia. Între multele telegrame de condolențe se află și aceea a Monarchului nostru, apoi a membrilor dinastiei, a părechei regale englez, a regelui Saxoniei, a reginei Saxoniei, a reginei spaniole, a principelel bulgar Ferdinand, a marelui duce Constantin a ducesei de Schwarzburg-Rudolstadt, a ducesei de Anhalt, a ducelui Filip de Vurtenberga, și soției ducelui de Baden Guilelm.

„*Sărbărea națională*“. La 11 Iunie va fi în Belgrad sărbătoare națională, care va fi aranjată de către oficerii în casina militară și de către studenții școalei superioare cari vor preamări această zi ca ziua *eliberării patriei*. Oare ce fel de eliberare vor prăznui? Eliberarea de sub jugul turcesc, memoria vr'unei lupte victorioase, în

urma căreia poporul sârbesc a ajuns să fie singur stăpân pe soarta sa? Cine nu-și aduce aminte de ziua de 11 Iunie din anul trecut când oficerii «fideți» conjurați, «în numele» armatei supuse șefului ei încoronat au pătuns în palatul regal, unde au omorât în mod bestial nefericita păreche regală: pe Alexandru și Draga? Cine nu-și aduce aminte de această tragedie înfiorătoare, când ucigași desbrăcați de sentimentele omenesti după săvârșirea actului, care va fi vecinic o pată rușinoasă pe națiunea sârbă, își petreceau deasupra cadavrelor reci și mutilate, mai apoi aruncate pe fe-reastră închisă afară în grădina palatului, ca semn că întreprinderea de canibali a reușit pe deplin? Aceasta zi de rușine pentru civilizațiune și de revoltă a sentimentelor umane are să fie în istoria mai nouă a Serbiei zi de sârbare națională! Și când te cugești, că se vor afla glorificatori, poeți și oratori ai acestei zile negre, în noaptea căreia s'a petrecut acum un an cea mai mare crimă a secolului, îți vine să rizi cu hohote de demoni de atâta ironie, și atât cinism infestător, ce are să ne ofenseze chiar în fața noastră fără un singur cuvânt de indignare și reprobare din partea civilizațiunii și umanității. Dar fatul, ce planează de asupra popoarelor, va chema odată la răspundere grea pe toată suflarea sârbă din regatul de azi, care va avea să dea socoteală grea pentru crima rămasă nepedepsită.

— **Calătoria arhiducelui Frederic la Londra.** Cum se comunică din Viena arhiducele *Frederic* a sosit Marți dela Presburg la Viena, de unde er! Mercuri a plecat la Londra.

— **Morbul regelui saxon.** Din Drezda se anunță: Spasmurile intestinale ale regelui în decursul zilei de ieri s'au repetit. Regele este silit să rămână și pe mai departe în pat. Starea-i este defervescentă, pulsurile sunt regulate și forte. Calătoria regelui la Ems a fost în urma acestui cas deo-camdată amânată.

— **Fenyő—Fink.** Acest monstru nici n'ar trebui numit cu numele, ci cu o perifrază, care s'ar potrivi deplin la această existență superfluă pe fața pământului și în societatea omenescă. Cum știm judecătoria federală din Lausanne a decis extradarea acestui individ. „*Pol. értésítő*“ este informat, că în urma acestui decis judecătoresc părintele fetei atentate a revocat denunțările în contra atentatorului. Judecătoria maghiară însă va continua procedura, de oare-ce procuratura susține acusa și pe mai departe. La pertractarea generală, care se va ținea scurt după sosirea criminalului, vă fi ascultată și ultima lui jertfă.

— **Preot român ministrant la procesiune rom.-catolică.** În „*Gazeta Transilvaniei*“ de Vineri (3 Iunie n.) cetim următoarele: „Azi, Joi, pe la amiază, tocmai înainte de încheierea numărului de Duminecă, ni-s'a raportat, că în procesiunea bisericească romano-catolică de Joia-verde, ce a străbătut strada Vămii, a figurat de rândul acesta și preotul unit din Tohanul-vechiu, dl Moise Brumboiu, care în fruntea ministranților, târând cu sine pe cantorul și pe crâșnicul său din sat, mergea îmbrăcat în sifă cu capul gol și cu mâinile încrucișate pe pept. Cei-ce l'au văzut au rămas nemiști, de oare-ce nu s'a mai pomenit în Brașov, că preotul din comuna română vecină să ia parte la aceasta ceremonie rom.-cat. I-a fost rezervat, cum se vede, numai preotului Brumboiu tristul rol de a oferi acest spectacol umilitor“.

— **Patriarhia și Românii Macedonenii.** Suntem informați, că marele vizir a primit ieri o deputațiune a Patriarhatului ecumenic, care s'a plâns de vexațiunile credincioșilor patriarhiști, din partea propagandei bulgare și românești.

Marele vizir a declarat, că va lua măsuri, dar a blamat în mod energic atitudinea Patriarhatului către Românii din Macedonia. Această atitudine, a zis marele vizir, va avea consecințe rele pentru Patriarhat, adăugând că Turcia nu

poate să refuze credincioșilor săi supuși Români, autorizația de a se oficia serviciul bisericesc în limba lor.

O discuție a urmat în sinodul Patriarhatului asupra demersurilor ce urmează a se face la Poartă, în privința favorizării cererii religioase ale Românilor din Macedonia. Discuțiunea a fost foarte vie și în cele din urmă s'a hotărât să se adreseze un protest către Poartă, declarând că concesiunile făcute Românilor macedonenii violează privilegiile patriarhatului și va aduce o schizmă bisericească.

— **Logodnă.** Ni-se anunță logodna gentilei D-soare Elena *Morariu* cu dl Ilariu *Vlad*, Felicitările noastre.

— **Contra militarismului.** Anul acesta va avea loc dela 26—28 Iunie în Amsterdam un congres antimilitarist internațional, al cărui inițiator și organizator este *Domela Nieuwenhuis*. La acest congres va putea lua parte ori-ce partid, ori-ce reuniune, societate, bărbai de tot felul, privatieri, politicieni, ziariști etc. un mixtum-compositum. Se vor pronunța probabil frumoase și instructive discursuri pentru desarmare, se va arăta la evidentă cum militarismul este cea mai mare piedecă a nisuițelor libere și se va propune sigur luptă contra acestuia cu ori-ce mijloc. Și vor scrie ziarele articoli însuflețiți pentru cauză, ear acasă guvernele vor cere mereu autorizația camerelor pentru a construi tunuri și puști după sistemul cel mai nou—ca ast-fel să fie mai sigură pacea universală!

— **Profesor birjar.** Imprejurările vieții, au silit deja de mai mulți ani pe un profesor de limbile clasice din Paris, ca să scoboare Parnasul și să se urce pe capra unei simple birje, unde să continue a face filosofie. Meseria aceasta de birjar silește însă pe cei cari o îmbrățișează, ca să vină în conflict cu gardiștii, cari conflicte degeneratează în certuri și insulte. Aceasta s'a întâmplat adesea automedonului nostru clasic, care cu acest prilej își exprima mânia în limbile clasice. El se servea adesea de limba latină și câte odată de limba greacă pentru a face mai pipărate replicile sale. Acum de curând însă, bătrânul filosof și automedon clasic, a dat de un gardist, care-l pricepu. Și anume, pe când îl arunca în obraz cuvintele „ignore reto“, „homo trium literarum“, acesta îl asculta liniștit și-i zise apoi: „Stai că ai greșit, un așa vocativ nici nu există!“ Birjarul s'a mirat de a recunoaște în gardist pe un coleg dela Universitate și exclama zicând: „Tu quoque“. Sfârșitul acestei dispute clasice a fost că gardistul a rupt fila din carnet în care era înscris numărul birjei și braț la braț cu vechiul coleg, au hăt în sănătatea lui *Bachus*, a lui *Apollon* și a muselor, câte-va pătărele de nectar.

— **Rectificare.** În inseratul referitor la Băile de sare și iod dela Albele (*Szerdahely sós-fürdő*) s'a cules greșit actele băi în loc de acele băi. Mai departe, nu s'a pomenit și despre omnibus, care face transportul de persoane pentru 80 fileri. Ceea-ce prin aceasta rectificăm și întregim.

— **Sărbătoarea soarelui.** Societatea astronomică din Franca a ținut la Paris ultima sa ședință a sezonului.

D. Flammarion a anunțat că la 21 st. n., ziua trecerii soarelui prin punctul solstițiului de vară, societatea astronomică se va întruni la turnul Eiffel. Programul constă din a examina crepusculul zilei de 21 și aurora zilei de 22 Iunie st. n., cari, dacă cerul este senin, trebuiesc să se succedă fără întrerupere. Cu această ocaziune va ține o conferință dl Flammarion sub presidenția d-lui Jansen.

O serată artistică va avea loc după aceea, pentru a celebra soarele.

Printre o lovitură de tun la 9 ore 28 secunde se va anunța momentul precis al trecerii soarelui prin punctul solstițiului.

— **Monument istoric distrus.** Un incendiu a distrus vechia locuință a lui *Pierrefort*, datând din al 14-lea secol, și una din cele mai interesante a epocii ducilor din *Lorrena*.

Partea istorică și o parte din locuință a putut fi salvată.

— **Guvernul în contra unei casine d-ale naționalităților.** Reproducem textual știrea apărută sub titlul de sus în „*Budapesti Hirlap*“, ca cetitorii nostri să vadă pe deoparte aroganța, cu care să discută în presa maghiară despre noi, pe de altă parte libertatea mare și respectul de legi a-l guvernului față de noi:

— „*Valahii din Hunedoara*, pe cum ne scrie corespondentul nostru, voiau să înființeze casină de caracter curat naționalist. Comitetul s'a constituit, și au închiriat și localitate, statutele însă nu s'au aprobat de ministerul de interne. A declarat că în Ungaria nu permite constituiri de casine cu limbă nemaghiară. (Bravo! N. Red.) Decisul ministrului de interne e de foarte mare însemnătate, pentru-că li-se pune în cale Valahilor, cari și așa s'au prea întărit în Hunedoara, să nu poată nimici maghiarimea. Ziarele valahe firește furibundează în contra guvernului și a națiunii maghiare.“

Fumos! Așa vorbește „*cavaleriasca națiune*“ — în numele căreia „*Budapesti Hirlap*“ pretinde a scrie — care nu asuprește naționalitățile.

— **Nou consulat în America-de-Nord.** Camera comercială și industrială din *Budapesta* anunță cercurile interesate, că în *Cleveland* (Ohio) a înființat un oficiu de vice-consulat, care a început deja funcțiunea.

— **Explosie.** O telegramă sosită din *New-York* vestește, că Luni s'a întâmplat în statul *Colorado* la gara stațiunii finale a trenului *Florenze and Cripple Creek* o explozie de dinamit. 16 oameni și-au pierdut viața, și 9 au suferit leziuni mortale. Se crede că cu dinamita avea de gând să arunce în aer trenul ce avea să sosească în gară.

— **Durere de stomac.** *Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apă, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.
Cutia mare . . . 2 cor. — —

— **In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Sennega.«** Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la *Maria Fecioară* a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața *Boros-Béni* Nr. 15.

157

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea concertului dat de corul bisericii gr.-ort. române din *Buteni* la 1 Mai n. a. c. au binevoit a suprasolvi următorii domni oaspeți: Dr. *George* de *Szombathy* deputat dietal, Dr. *Aurel Grozda* avocat, (*Buteni*); și *Arcadie Căcinea* inspector domenal, (*Cil*); câte 10 coroane; — *Ioan Giorgia* protopop, (*Buteni*); *Petru Novac* proprietar, (*Vasóia*); și *Petru Perva* învățator, (*Buteni*); câte 4 cor. — *Iuliu Bodea* paroch, *Baumann Lajos* comerciant, (*Buteni*); *Iuliu Butariu* inv., (*Seleus*); *Veduva* doamna *Bienenstok David*, *Bienenstok G.* (*Buteni*); *Pavel Căprariu* comerciant, (*Guravăi*); *A. Crisnic*, *I. Cosma*, *Gligor Frent*, (*Buteni*); *D-na veduva Grozda* (*Șimand*); *C. Lazar*, (*Almaș*); *G. Lupșa*, (*Dieci*); *Szirenai* și *Popper Ignác*, (*Buteni*); câte 2 cor.; — *C. Papp*, (*Gavoșdia*); 1 cor. 40 fil.; — *M. Cosma*, (*Buteni*); *A. Nica*, (*Almaș*); *C. Novac*, (*Almaș*); *P. Moțocan*, (*Cil*); *P. Popa*, *T. Rocsin*, (*Cil*); câte 1 cor.; — *F. Funăța* și *T. Ghura*, (*Buteni*); câte 60 fileri; — *N. Boșcaiu*, (*Bodești*); *T. Micluța* (*Cuediu*); *S. Micluța*, (*Chertiș*); *St. Musca*, (*Luguzeu*); *I. Popoviciu*, (*Bârșă*); *G. Popa*, (*Drauț*); *I. Tirlea*, (*Slatina*); *N. N.* și *X. Y.* câte 50 fileri. *C.* — *Herby*, *T. Șerb* și *H. Roth*, câte 40 fileri. — De tot s'a suprasolvit 84 cor. 30 fileri.

Tuturor susnumiților binevoitori ai noștri și spriginitori a scopului ce-l urmărim le aducem și pe aceasta cale sincerile noastre mulțumiri.

Buteni, la 10 Maiu n. 1904.

Din însărcinarea comitetului arangiator:
Ioan Roșu,
învățător.

Economie.

Arad, 8 Iunie

Plătirea în rate a restanțelor de dare. Recomandăm în deosebită atențiune restanțierilor de dare ordinațiunea ministerială (Nr. 1053) care împuternicește direcțiunile financiare ca pentru plătirea dărilor îngrămădite sub durată ex-lex-ului să acorde restanțierilor favorul plătit în rate. Dispozițiunile mai importante ale ordinațiunei sunt următoarele:

1. Pentru datoriile în dare, îngrămădite în intervalul din 1 Maiu 1903 până în 1 Aprilie 1904, asemenea pentru datoriile publice cari să încasează sub auspiciile autorităților financiare, să poate acorda *respiriu tuturorora cari îl cer până la 1 Septembrie 1904.*

2. Respiriu să se dea pe lângă condițiunea plătit în rate, așa însă, că scadența ultimei rate să nu treacă peste sfârșitul lui Septembrie 1904.

3. Dacă restanțierul petent, ar avea restanță și de pe vremea înainte de 1 Maiu 1903, atunci concesiunea favorului plătit în rate, să se lege pozitiv de condițiunea, că astfel de restanță veche să se achite în termen fixat scurt.

4. Numai în cazuri extraordinare să poate concesiona și pentru astfel de restanțe veche favorul plătit în rate. Dar după aceste restanțe, este a se socoti și interese de întârziere.

5. Restanțierii rugările lor pentru acordarea favorului plătit în rate separate ori mai mulți laolaltă în scris ori și verbal le pot prezenta și anume nu numai la direcțiunile de finanțe ci și la percepționatele de dare.

6. Recursele sunt scutite de timbru.

Decizie importantă în afacerea asociațiilor. Ministrul de comerț a adus o decizie foarte importantă în privința administrațiunii asociațiilor comerciale și de consum. Ministrul a decis că aceste asociațiuni, cari *vând și la nemembri* marfă și prin asta trec peste cercul lor de competență, nu sunt a se pedepsi pentru digresiune conform dispozițiilor legii industriale, ci aparținând competenței legii comerciale din 1875, se pot dizolva.

BURSA.

Budapesta, 8 Iunie.

MONETE.

Aur, magh. ori austriac, bătut . . .	11.35	11.43
rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl. . . .	19.04	19.09
" " " " piese de 20 franci	19.04	10.09
" " " " piese de 20 marce	23.46	23.56
" " " " lire turc. —	—	—
Nota de bancă germană (100 ma.)	117.27	117.57
" " " franceză (100 fr.)	95.22	95.24
" " " italiană (100 lir.)	95.—	95.30
Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.65	95.60
" " " sârbească (100 den. de argint)	92.25	93.20

LOSURI.

Val. nom.	Bani	Marfă.
10. — Losuri „Barilika“	19.50	21.50
10. — „ „ „ cu stam. austriacă	21.—	23.—
— „ „ „ bilet de câștig	6.—	8.—
200. — Impr. oraș. Vien. din 1874	503.—	523.—
80. — Los al orașului Buda	165.—	175.—
80. — „ „ „ cu stampilă austriacă	168.—	175.—
4. — Los „Jó sziv“	10.—	11.—
4. — „ „ „ cu stamp. austr.	10.—	11.—
— „ „ „ de bancă de credit hipot. maghiar	40.—	44.—
— „ „ „ de bancă cu st. aust.	46.—	51.—
10. — Los al crucei roș. magh.	26.50	28.50
10. — „ „ „ cu st. aust.	29.—	31.—
24. — „ „ „ bilet de câștig	9.—	11.—
24. — Los al cruc. roșie ital.	44.—	46.—
— „ „ „ cu stam. austriacă	47.—	52.—
20. — Los al crucei roșie austr.	54.50	56.50
200. — Los al inst. de cred austr.	465.—	475.—
84. — Los Pálffy	160.—	170.—
96. — Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 Ian. 1902	90.—	95.—
98. — Los al impr. serb. per. cu stampilă austr. 13 Ian. 1902	94.—	98.—

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Nr. abon. 1209. Tamásda. Am căutat în expediție și am aflat că ziarul merge regulat. Deci la poștă e greșala.

Bibliografie.

A aparut:
Nr. 20. Anul III din „Sămănătorul“. Revistă Literară Săptămânală cu următorul cuprins: N. Iorga. — Expoziția societății „Furnica“ și vământul românesc. George Valsan. — Din înălțimi (sonet). V. Pop. — De dragul color mic (fragment din Domnița Viorica). N. Dunăreanu. — Liueratii (poezie), Eugen Ciuchi. — Cântec. Cronică; N. Iorga, — Cuib de Șoimi (I. Bistrițeanu): Istoriografi vechi și noi (T. V. Păcățianu): Scrierile lui Radu Logofătul (St. D. Grecianu), C. Rákoczy și Domniț Români (F. Görög). I. Seurtu. — Un plagiat evreesc; I. Bianu (discursul de recepție; Jubileul lui Detlev v. Liliencron; revista română „Lumina“ Red. — Răspunsuri. Numărul 20 bani.

A aparut
Floricele de câmp, Schițe ușoare de Aurel C. Domșa. Blaș 1904. Tipog. Sem. Archidieceșan Prețul 1 cor.

A apărut și se află de vânzare în librăria Petru Simțion, Arad. Propise pentru scris la examene. Tipar elegant și frumos litografat. Prețul 100 buc. Cor. 160. Porto — 30 fl.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Căsătorie.

Un candidat de preot ales într'o comună din Archidieceșă, în scop de căsătorie, dorește a face cunoștință cu o domnișoară română preste 20 ani trecută și care să fie calificată pentru școalele elementare de stat sau confesionale.

Epistolele sunt a se adresa în timp de 30 zile, la Administrația „Tribunii“ în Arad.

Se cere și se asigură păstrarea discrețiunii pe cuvântul de onoare.

262 — 5

De vânzare.

(din mână liberă)

un salon de ras și frîsat, în Blaș, foarte frumos aranjat, după sistemul cel mai nou, la poziție bună, între 3 hoteluri mari. Abonații sunt anual 60, pe lună 35, afară de acștia mulți vizitatori siguri.

Informații mai de aproape se pot lua dela:

Administrațiunea „Tribunii“.

261 1—8

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena. 236

Aranjament modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electrisare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér . . .

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparher) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Jeralah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv «AHOI».

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 — 50

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 filerți expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 filerți. Cu rambursă speșele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biurul de administrațiune al lui

Ingusz I és Fia.

Arad

207

Banii!

Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în timpul cel mai scurt

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensă, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acoarda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.**

241

Conspect

despre împrumuturile cași se pot da:

funcționarilor cu salariu de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.		
" " " " 2000	" " " "	3000
" " " " 2200	" " " "	4000
" " " " 2400	" " " "	6000
" " " " 2600	" " " "	6500
" " " " 2800	" " " "	6800
" " " " 3000	" " " "	7000
" " " " 4000	" " " "	10000
" " " " 5000	" " " "	12000
" " " " 6000	" " " "	14000

În epistolele de recerșare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salariu și anit împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă reșălire lunară ori trimestrală.

Liquidam **împrumuturi hipotecare** până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moși și case mai mari de chirie din provincie. La epistolele de recerșare e a se acude conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartea fundușă (la case); costul căștră și extrasul căștră funduare (la moși).

În ori-ce afacere de împrumut dau desușirile necesare gratuit. La recerșări epistolare este a se acude și timbru pentru rēșpuns.

Adresa:

OZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.